

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ตามนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กล่าวว่า “การจัดการเรียนการสอนเน้นให้มีการจัดการศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ และต้องจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต” สื่อการเรียนการสอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งต่อการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยเน้นให้ใช้จากสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

สังคมโลกในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การใช้สื่อจึงเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก สื่อการเรียนการสอนมีหลากหลายประเภท ทั้งที่เป็นสื่อของจริง สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อมัลติมีเดีย สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพจะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ติดตามบทเรียนและสร้างความรู้ความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สสวท. 2542 : 167) สื่อชนิดหนึ่งที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายและมีความสำคัญอย่างยิ่ง คือ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เพราะสื่อการเรียนการสอนประเภทนี้ จะมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นตัวช่วยให้ถ่ายทอดความรู้หรือศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งหนังสือการ์ตูนเป็นหนังสือที่นักเรียนวัย 11-14 ปีชอบอ่านมากที่สุดและหนังสือการ์ตูนเป็นหนังสือ ที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชอบอ่านถึงร้อยละ 94.91 (เกษมา จงสูงเนิน. 2533) เนื่องจากมีรูปภาพประกอบน่าสนใจ ตอบสนองความชอบและความต้องการของเด็ก (พิเชฐ อินโสสม. 2531) และจากงานวิจัยของ ศรีชัย มูลคำ(2541) พิเชฐ อินโสสม (2531) จารุพรรณ อินทุรัตน์(2540) มณีรัตน์ พรหมสุวรรณศิริ(2521) และคมศักดิ์ หาญสิงห์(2543) ยังพบว่า แบบเรียนในรูปของการ์ตูนช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความพึงพอใจมากกว่าการเรียนแบบปกติ

น้ำเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของโลก เนื้อหาสาระเรื่องน้ำเป็นเรื่องที่น่าสนใจและเป็นเรื่องใกล้ตัว อีกทั้งยังเป็นเรื่องที่นักเรียนควรศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้

การสร้างหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน จะทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาเรื่อง น้ำ ได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ กับการเรียนปกติ
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการศึกษาวิธีการในการจัดทำหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นการเพิ่มแหล่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการอ่าน การค้นคว้าเพื่อพัฒนาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงแนวทางในการจัดทำหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน ทราบปัญหาในการจัดทำหนังสือ ตลอดจนอุปสรรคและข้อบกพร่องต่างๆ

การสร้างการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง “น้ำ” สามารถนำไปแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา เพื่อใช้ในการสร้างหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป อีกทั้งยังได้สื่อการเรียนการสอน เรื่อง น้ำ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลอีกรูปแบบหนึ่ง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการดำเนินการดังนี้

1. หนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ มีลักษณะดังนี้
 1. ด้านเนื้อหา เนื้อหาสาระเกี่ยวกับน้ำ ดังนี้
 - 1.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ
 - 1.1.1 แหล่งน้ำผิวดิน
 - 1.1.2. แหล่งน้ำใต้ดิน
 - 1.2 ประโยชน์ของแหล่งน้ำ
 2. รูปแบบจำลอง
 - 2.1 ลักษณะภายนอกทั่วไปของหนังสือ
 - 2.1.1. ขนาดครึ่งกระดาษ A4 (กว้าง : 14.5 cm. ยาว : 21 cm.)
 - 2.1.2. รูปเล่ม เป็นแนวตั้ง ปกแข็ง เปิดง่าย มีการ์ตูนและภาพประกอบเกี่ยวกับน้ำ
 - 2.1.3. การเย็บเล่ม เย็บด้วยความประณีตและทนทาน
 - 2.2 ส่วนต่างๆของหนังสือ
 - 2.2.1. ส่วนหน้า ประกอบด้วย
 - 1) หน้าปก สอดคล้องกับเรื่องน้ำ
 - 2) คำนำหรือคำชี้แจง เป็นหน้าแสดงวัตถุประสงค์ของหนังสือ ประวัติความเป็นมา หรือคำชี้แจงในการใช้หนังสือ
 - 3) หน้าสารบัญ
 - 2.2.2. ส่วนเนื้อหา ส่วนที่ต้องพิจารณา ได้แก่
 - 1) สีของตัวอักษร พิมพ์ตัวอักษรลงบนพื้นสีขาว
 - 2) ขนาดของตัวอักษร เลือกใช้ตัวอักษรที่เหมาะสมแก่วัย มีการใช้ลักษณะ เช่น ตัวเข้ม ตัวหนา ตัวบาง
 - 3) การวางหน้าและการจัดหน้า เรียงตามหัวข้อ ดังนี้

- 3.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ
 - 3.1.1 แหล่งน้ำผิวดิน
 - 3.1.2 แหล่งน้ำใต้ดิน
 - 3.1.3 แหล่งน้ำในอากาศ
- 3.2 แหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น
- 3.3 สมบัติของน้ำ
- 3.4 อิทธิพลของน้ำ
- 3.5 วัฏจักรของน้ำ
- 3.6 ดัชนีคุณภาพน้ำ
- 3.7 ประโยชน์ของแหล่งน้ำ
- 3.8 การอนุรักษ์น้ำ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 หนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 2.2 แบบประเมินคุณภาพของหนังสือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ
- 2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 2.4 แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 43 คน
- 3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 10 คน และกลุ่มทดลองจำนวน 10 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (วิธีจับฉลาก)

4. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้หนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

5. ระยะเวลาการดำเนินการ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการทดลองใช้หนังสืออ่านประกอบบทเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งเป็นการอ่านหนังสือนอกเวลาเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ หมายถึง หนังสือที่ใช้ภาพแสดงเรื่องราวและกริยาของตัวละคร แต่ละหน้ามีภาพประกอบและเนื้อเรื่อง เรียงตามลำดับตั้งแต่ต้นจนจบ โดยผู้ศึกษานำเนื้อหาสาระมาจากบทเรียนกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สาระที่ 6 กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก หน่วยย่อยที่ 3 น้ำ ส่วนด้านการดำเนินเรื่องผู้ศึกษาใช้จินตนาการของตนเองเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ สนุก และน่าอ่าน

2. คุณภาพของหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คือ ผลที่เกิดจากการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณา 3 ด้าน คือ 1.ความน่าสนใจ (รูปเล่มและภาพประกอบ) 2.เนื้อหา และ 3. ภาษาที่ใช้ โดยผู้วิจัยได้ทำการดัดแปลงมาจาก นวัตกรรม สุทธิปาริชาติ. (2548) โดยใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพอย่างง่ายมาใช้ในการประเมิน ซึ่งเป็นเกณฑ์ระดับคะแนน 5 ระดับ คือ 4, 3, 2, 1, และ 0 ซึ่งหมายถึง ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ และใช้ไม่ได้ตามลำดับ

3. ความพึงพอใจต่อหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือทัศนคติส่วนบุคคล เป็นความรู้สึกภายในของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่มีต่อหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้หนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ กับการสอนตามปกติแตกต่างกัน

2. นักเรียนที่ใช้หนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง น้ำ มีความพึงพอใจต่อหนังสืออ่านการ์ตูนประกอบบทเรียน เรื่อง “น้ำ” อยู่ในระดับพึงพอใจมาก